

Sensorveiledning – eksamen JUS1111, Høst 2015

I. Innledning

Nedenfor finnes sensorveiledninger til de to oppgavene gitt ved eksamen JUS1111 høsten 2015.

Erfaringene fra sensuren og diskusjonen på sensormøtet er innarbeidet i veiledningene.

II. Veiledning til del I

Oppgaven er del I på en fire timers praktikum og virker etter mitt skjønn godt tilpasset tiden til studentenes rådighet. Spørsmålene gjelder sentral avtalerett som er behandlet i undervisningen (re integra-regelen skal dog bare være tatt opp på kurs) og i pensumlitteraturen. Studentene får imidlertid liten hjelp av lovtekster, og evnen til å føre selvstendige resonnementer settes absolutt på prøve. Mange kan nok oppleve i hvert fall deler av spørsmålene, og struktureringen av besvarelsen, som vanskelig å få grep på. Siden vi snakker om studenter på første semester, må det være mulig å få en god karakter selv om det kan være punkter å kritisere med besvarelsene.

Saken gjelder de ikke helt uvanlige tilfeller hvor den angivelige avtale hevdes å være inngått muntlig (in casu over telefon), men hvor vilkår som den ene part hevder er del av avtalen, først blir klart presentert for den annen på et senere tidspunkt. Rt. 1968 s. 1188 (Pakkeseddeldommen) og Rt. 2004 s. 675 (Agurkpinningdommen) er her av interesse, i tillegg til 1992 s. 1110 (OBOS-Stiansen) om hvorvidt manglende enighet om pris kan tilsi at avtale overhodet ikke må anses inngått.

Spørsmål 1: Har Marte bundet seg til å bli medlem i nettverket?

Bundet med en muntlig aksept?

I prinsippet er en muntlig aksept like bindende som en skriftlig. Spørsmålet er imidlertid om selgeren *med rimelighet* kunne gå ut fra at Marte mente å binde seg. Dette vurderingstemaet er vel så festnet at det ikke krever noen nærmere rettskildemessig underbygning. En teoretisk utlegning av viljes- og tillitsteori kan fort bære galt av sted, men om studentene senere går inn på en konkret drøftelse der faktum brukes godt, skal man kanskje ikke være for streng mot en slik omvei.

Marte fikk vite at hun var «invitert» som deltaker i nettverket, og svarte etter å ha fått vite at nettverket skulle være et «samlingssted» og «ressurssenter» og møtes flere ganger i året for å diskutere avtalerettslige spørsmål: «Dette er gode greier. Jeg er med!». Isolert sett vil vel dette kunne oppfattes som et bindende løfte. Marte sier at var «en vanlig talemåte», men det er etter mitt syn ikke noe tungtveiende argument mot binding. Jeg oppfatter ikke «jeg er med» som uforpliktende, selv om det er et vanlig uttrykk.

Problemet er at Marte ikke fikk vite noe om verken pris eller bindingstid før hun uttalte sin «aksept». Dette er jo svært viktige vilkår for hvor store byrde Marte tar på seg ved å bli medlem. Dersom det ikke kan sies å være etablert enighet om disse vilkårene, bør avtale etter mitt skjønn ikke anses inngått. Her har selgeren unnlatt å opplyse om disse betingelsene. Foretaket anfører riktignok at det «ikke var noe påfallende» med vilkårene, og at det ikke var annet enn Marte måtte vente. Anførselen bygger på den anerkjente rettsoppfatning at den som bestiller en vare eller tjeneste per telefon, som regel må akseptere at salget skjer på selgerens alminnelige vilkår, såfremt det ikke gjelder uventede og spesielt tyngende vilkår. At uventede og særlig tyngende vilkår som presenteres i ettertid ikke anses som del av avtalen, fremgår også av Pakkeseddeldommen og Agurkpinne-dommen nevnt ovenfor.

Argumentet om at det «ikke var noe påfallende med vilkårene», har kanskje noe mer for seg når det gjelder *pris* enn *bindingstid*. Selv om mange kontrakter har *bindingstid*, har jeg vanskelig for å forstå noen grunn til at Marte burde forvente noe slikt i denne avtalen. Vi har ingen opplysninger om investeringer el.l gjort av selskapet som kunne begrunne en bindingstid, i hvert fall på så lang tid. Når det gjelder *pris*, kunne man kanskje hevde at Marte, som advokat, måtte vente at alt koster. I dette tilfelle mener jeg imidlertid at Marte ikke nødvendigvis burde ha forventet dette, det ville ikke være helt fjernt å tenke seg at poenget med nettverket bare skulle være faglig utbytte for alle involverte, også arrangøren. Selgeren må også være nærmere til å opplyse om prisen enn Marte ville være til å etterspørre den. Under disse omstendigheter mener jeg at Martes «Jeg er med», ikke med rimelighet kunne oppfattes av selgeren som en aksept av verken pris eller bindingstid. Dermed er det ikke enighet om disse vilkårene.

I Rt. 1992 s. 1110 (OBOS-Stiansen) uttales det at prisen er et fundamentalt poeng ved avtaleinngåelse, og når pris ikke er avtalt, «vil det vanligvis være en sterk formodning for at endelig avtale ikke er sluttet». Den saken gjaldt et byggeprosjekt til titalls millioner, og prisen det er snakk om i vår sak, fremstår som beskjeden i forhold. Det er likevel et ikke ubetydelig beløp å være ansvarlig for. Ser man pris og bindingstid samlet, fremgår det at Marte har en helt annen oppfatning om hele konseptet enn selgeren, og det har selgeren forårsaket. Det taler etter mitt skjønn nokså klart for at avtale ikke kan anses inngått.

Alternativet er å anse avtale for inngått, og at pris og bindingstid kan fastsettes ved tolkning og utfylling, jf. spørsmål 2. I et tilfelle som dette, hvor er vanskelig å si hva som vil være rimelig pris for tjenesten, og hvor partene har så divergerende oppfatninger om hva som er en rimelig varighet, virker det etter mitt syn mest nærliggende å se avtalen som ikke inngått.

Min konklusjon er at Marte ikke har akseptert tilbudet om medlemskap. Jeg skal ikke se bort fra at noen vil kunne argumentere akseptabelt også for et annet resultat, men har vansker med å se hvordan. Studentene bør i hvert fall se at det ikke er avtalt pris og varighet, og at dette taler mot å se bindende avtale inngått. De som bare tolker Martes «Jeg er med» uten å drøfte betydningen av at i hvert fall pris ikke er uttrykkelig avtalt, bør etter mitt skjønn trekkes.

Tilbakekall?

Forutsatt at Marte *ble* bundet med sitt «Jeg er med», må man (subsidiært for dem som kommer til at hun ikke ble bundet) drøfte om hun gyldig har tilbakekalt sitt løfte. Vi kan nok vente at en del hopper over dette, men det bør gi trekk. Anførselen om tilbakekall fremgår tydelig av oppgaven.

Det relevante rettslige grunnlag her må være reglene om tilbakekall *re integra*, avtaleloven § 39 annet punktum. At det er snakk om telefonsalg, kan få tankene hen mot *angrerettloven*, lov nr. 27 2014, men den er ikke anvendelig siden Marte her ikke er forbruker (lovens § 1).

Studentene bør beherske *re integra*-regelen, men oppgavens variant med det første svaret som ikke kom til selskapets kunnskap, kan nok gi flere en utfordring.

Fra lovteksten kan man identifisere to vilkår for at tilbakekallet skal få rettsvirkning:

Adressaten – her selskapet – må ikke ha «indrettet sig» etter utsagnet, og det må foreligge «særlige grunde» for at Marte skal kunne si seg ubundet. I tillegg kan det ikke kan ha gått for lang tid fra løftet kom til adressatens kunnskap til tilbakekallet skjer, men etter Rt. 2012 s. 1904 er det vanskelig å sette opp en absolutt grense.

Marte svarte på bekreftelseposten fra foretaket ved innen én til to timer å skrive tilbake at hun ikke er interessert. På den tiden kan selskapet neppe ha innrettet seg. Den måten avtalen kom i stand på, ved en uoppfordret telefonoppringning der selgeren lot være å informere om sentrale vilkår, taler vel for at det også forelå «særlige grunde» for at Marte skulle være ubundet.

Problemet er imidlertid at Martes svar, som hun vel sendte ved å trykke «svar» på e-posten ikke var kommet frem til foretaket (vi får gå ut fra at det er riktig). Det stod også nederst i e-posten fra foretaket at det var sendt automatisk, og at svar til avsenderadressen ikke ville komme frem. Det fremgår av både lovteksten og de nevnte forarbeidene at det bare er tilbakekall som kommer til løftemottakerens «kunnskap» som kan tillegges rettsvirkning. Det blir dermed *Martes telefon etter at hun mottok faktura, et par uker etter bekreftelseposten*, som hun må påberope seg for å være ubundet. Kandidater som uten videre bygger på svaret hennes til den første e-posten, uten å problematisere at den ikke kom til foretakets kunnskap, må trekkes.

De «særlige grunde» som kunne gi Marte grunn til å trekke seg fra avtalen tidligere, forelå i og for seg fortsatt da hun ringte foretaket. Vi får heller ikke opplysninger om at foretaket har innrettet seg på annen måte enn at selskapet har sendt en faktura, og det er så lite byrdefullt at jeg ikke vil kalle det «indrettelse». Problemet er tiden som er gått. I Rt. 2012 s. 1904 ble det uttalt at 14 dager er «heller lang tid», men tilbakekallet ble tillagt rettsvirkning. Det gjaldt en psykisk alvorlig syk kvinne som ikke hadde økonomisk bæreevne til å finansiere huskjøpet. Martes Kirkeruds situasjon er langt mindre alvorlig.

Nederst i e-brevet stod det at det var sendt automatisk, og at et svar ikke ville komme frem. Vi får ikke vite hvor tydelig dette var skrevet. Det vanlige når man svarer på slike automatiske forsendelser, er vel imidlertid at man får en «no reply»-beskjed tilbake umiddelbart, og Marte

har et visst grunnlag for å hevde at hun måtte kunne regne med at beskjeden var mottatt når hun ikke fikk en slik. Selskapet har ved sin måte å sende ut bekreftelser på, skapt en risiko for at tilbakekall ikke ville komme til dets kunnskap.

Etter mitt skjønn må det være forsvarlig å komme både til at Marte kunne gå fra avtalen og at hun ikke kunne det. I lys av hvordan selgeren unnlot å gi Marte opplysninger om tilbudets reelle innhold, og hvordan selskapet skapte en risiko for at tilbakekall ikke ville komme til dets kunnskap, har jeg imidlertid konkludert med at tilbakekallet bør gis rettsvirkning.

Spørsmål 2: Dersom Marte er bundet til å bli medlem i nettverket, har hun en plikt til å betale medlemspenger på 60 000 kroner?

For å få noe verdifullt ut av dette spørsmålet, må studentene se at man som *alternativ* til å konkludere med at avtale overhodet ikke er inngått, kan konkludere med at det er inngått en avtale om medlemskap, men at uenigheten om størrelsen på medlemsavgiften og bindingstiden kan løses gjennom *tolkning* og *utfylling*. Noen kan nok få problemer med å få en riktig inngang til drøftelsen.

Kravet på kr. 60.000 bygger på to vilkår for medlemskap: En årspris på kr. 20.000 og en bindingstid på tre år. Selgeren orienterte ikke om noe av dette. Vilkårene kan likevel ses som en del av avtalen dersom de ikke går ut over det som normalt følger med slike medlemskap, og som selgeren derfor hadde rimelig grunn til å tro at Marte aksepterte ved å si ja til medlemskap. Her bør man etter mitt syn skjelve mellom årsprisen og bindingstiden.

Når det gjelder *den årlige medlemskapsavgift*, kan det som allerede nevnt argumenteres med at alle tjenester har en pris, at Marte burde ha forstått dette. Synspunktet kan vel imidlertid ikke trekkes lenger enn at selgeren eventuelt hadde rimelig grunn til å regne med at Marte aksepterte å betale en «gjengs», eventuelt «rimelig» pris. Kjøpsloven er ikke direkte anvendelig, men § 45 gir likevel veiledning. Spørsmålet blir om en pris på kr. 20.000 pr. år går ut over gjengs pris for slike medlemskap, eller dersom slik gjengs pris ikke finnes, det som er rimelig pris. Av selve drøftelsen om kr. 20.000 pr. år overstiger det som er gjengs, eller er urimelig, bør vi ikke kreve mye. Vi får ikke vite noe mer om nettverksmøtene enn at tre kjente jurister skulle delta, og at de skulle møtes «flere ganger i året». De gode studenter vil forhåpentligvis peke på dette som relevante momenter i vurderingen, men hva som er «gjengs» eller rimelig pris for et slikt tilbud, er ikke godt å si. Jeg skal ikke se bort fra at det kan hevdes at 20.000 er rimelig, men er selv tilbøyelig til å mene det er for høyt. Det forhold at uklarheten om prisen er forårsaket av selgeren, taler vel for å sette prisen lavt, om ikke til 0.

En *bindingstid på tre år av gangen* er det etter mitt syn vanskeligere å argumentere for som en del av avtalen. Det er svært sjelden jeg har sett avtaler med så lang bindingstid, så for meg virker vilkåret *uvanlig*. Det er også tyngende, og vi har ingen opplysninger om at arrangørene skulle ha gjort investeringer som skulle kunne begrunne en så lang bindingstid. Vilkåret fremstår derfor etter mitt skjønn som *urimelig*.

Oppgaven spør bare om Marte har plikt til å betale medlemspenger på 60 000 kroner. Studentene spørres ikke om hvor mye de mener hun eventuelt må betale dersom de mener hun

er forpliktet til å betale mindre enn dette. Jeg ville imidlertid ikke trukket dem som forsøker å resonnerer seg frem til en sum. Et alternativ er at medlemskapet skal være gratis og uten bindingstid (Selskapet vil vel da hevde at det heller ikke kan være bindingstid for det, og temmelig raskt bringe avtalen til opphør). Men om noen forsøker seg med for eksempel ett års bindingstid og en eller annen sum under 20.000, synes jeg det bør kunne være akseptabelt.

Harald Irgens Jensen

III. Veiledning til del II

1. INNLEDNING

Oppgaven har følgende ordlyd:

1. Gi en kort presentasjon av den alminnelige lempingsreglen i skadeserstatningsloven § 5-2.
2. Redegjør for avveiningen i § 5-2 i lys av hensynene reparasjon, prevensjon og pulverisering.

Antydnet tidsforbruk for teorioppgaven: 2 timer.

Pensum og læringskrav:

Hovedlitteratur: Viggo Hagstrøm og Are Stenvik: *Erstatningsrett*, Universitetsforlaget, Oslo 2015, punkt 12.8. Hensynene bak lemping er også omtalt i punkt 12.1.2 (Hensynene bak normene for tapsutmåling).

Til eksamen er det også tillat å ha med Doms- og kjennelsessamling for 1. studieår, utgitt av JSU. Domssamlingen inneholder to dommer som er relevante for denne oppgaven, Rt. 2014 s. 656 (avløpsnett) og Rt. 2015 s. 216 (furutrær). Dommene vil bli kommentert underveis i veiledningen.

Oppgaven berører et tema som det kreves gode kunnskaper om, og må det forventes at de aller fleste kandidatene får noe ut av oppgaven, selv om det naturligvis vil være en viss variasjonsbredde både med hensyn til innfallsvinkel, bredde og dybde. I sensuren må det tas hensyn til den angitte tidsrammen på 2 timer for besvarelsen. En nærmere redegjørelse for lærings- og ferdighetskrav finnes her:

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS1111/erstatningsrett/index.html>

Jeg har på vanlig måte verken tatt sikte på noen uttømmende angivelse av hva som kan tas opp i besvarelsen, eller å angi et mønster for hva som skal til for å få en god karakter.

2. NÆRMERE OM OPPGAVEN

Oppgaven er todelt. Hvor det først spørres en *kort* presentasjon av den alminnelige lempingsreglen i skl § 5-2, før kandidatene bes om å redegjøre for avveiningen i § 5-2 i lys av hensynene reparasjon, prevensjon og pulverisering. Særlig spørsmål 2, som fordrer at studentene gjør bruk av hensynene når de redegjør for avveiningene i lempingsbestemmelsen, antas å by på utfordringer for såpass ferske studenter. Dersom enkelte kandidater velger å besvare spørsmål 1 og 2 under ett, må dette aksepteres, gitt at fremstillingen er forsvarlig.

Til spørsmål 1:

Kandidatene bør allerede innledningsvis få frem at hovedregelen i erstatningsretten er at skadelidte skal ha full erstatning, gitt at vilkårene for erstatningsansvar er oppfylte (fremhevet bl.a. i Rt. 2015 s. 216 (furutrær) a. 30). Gjenstand for lemping er ferdig utmålt erstatning, og lemping innebærer at domstolen gis adgang til å foreta en skjønnsmessig reduksjon av erstatningsplikten av hensyn til skadevolder. Besvarelsen bør videre vise at kandidatene har fått tak i hva lemping innebærer, nemlig at hele/deler av den endelige tapet flyttes fra skadevolder til skadelidte, og at dette kun bør skje unntaksvis. Den alminnelige lempingsreglen i skl. § 5-2 må anses som en snever unntaksregel, jf. bl.a. Rt. 1997 s. 883 (skalle). Hagstrøm og Stenvik omtaler bestemmelsen om en «sikkerhetsventil» (Hagstrøm/Stenvik side 526).

Kandidatene bør få frem at hovedregelen for lemping fremgår i § 5-2 1. pkt., hvor skjønnsstemmet er om erstatningsansvaret vil virke «urimelig tyngende» for skadevolder, mens annet punktum legger opp til en mer fri rimelighetsvurdering, og omfatter de tilfellene hvor det er rimelig at skadelidte selv bærer skaden. I forarbeidene vises det til at momentene som fremgår i 1 pkt. «til dels» vil ha betydning i rimelighetsvurderingen etter 2. pkt, og i rettslitteraturen er det gjort en observasjon av at det i praksis heller ikke skilles skarpt mellom alternativene. (Likevel slik at annet punktum åpner for at stat og kommunes ansvar kan lempes, se nedenfor).

Alt. 1: Lempingsvurderingen når ansvaret er «urimelig tyngende» for skadevolder

Bestemmelsen legger opp til en skjønnsmessig helhetsvurdering, hvor avgjørelsen av om erstatningsansvaret vil være «urimelig tyngende» for skadevolder baseres på en rekke momenter. Dette er umodne kandidater, og flere vil antakelig omtale skjønnsmomentene som vilkår, uten at det kan føre til særlig trekk. Sentralt er at de evner å si noe om den indre sammenhengen mellom de vurderingsmomentene som lovbestemmelsen selv angir: «skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold og forholdene ellers». Det vil bl.a. si at hva som er urimelig tyngende beror på en avveining av «skadens størrelse» mot «den økonomiske bæreevne», og slik at hva som anses «urimelig» i forhold til skadevolder, må bero på hva som er rimelig i forhold til skadelidte. Kandidatene må også ha fått tak i at «skyldforhold» står sentralt i vurderingen, og at det her primært er tale om skadevolders skyld (grov skyld hos

skadevolder kan utelukke lemping, jf. Rt.2003 s. 1358 (psykolog) og Rt. 2005 s. 901 (bombe)). Skadelidtes skyld *kan* tale for lemping, jf. Rt. 1997 s. 883 (skalle). Gode kandidater bør relatere vurderingen av skadelidtes «skyldforhold», til medvirkningsbestemmelsen i § 5-1, hvor avgjørelsen av hvilken betydning skadelidtes egen skyld skal tillegges, normalt hører hjemme. Også skjønnsmomentet knyttet forsikring og regress bør kort omtales, og særlig bør kandidatene se betydningen av «forholdene ellers» (at oppregningen ikke er uttømmende).

For en mer detaljert gjennomgang av enkeltmomentene, nøyer jeg meg her med å vise til lærebokens fremstilling av enkeltmomentene, jf. Hagstrøm/Stenvik punkt 12.8.2.

Alt. 2. Lempingsvurderingen hvor det er rimelig at skadelidte selv bærer skaden

Annet punktum legger opp til en bredere rimelighetsvurdering enn i 1. pkt, likevel slik at momentene som fremgår i første punktum er relevante for. Kandidatene bør få frem forskjeller og likheter: Det er skadelidtes forhold som her er det sentrale; ikke spørsmålet om ansvaret er urimelig tyngende for skadevolder. De bør få tak at lemping etter annet punktum kun skal skje i «særlige tilfeller», og at det her ifølge forarbeidene er tale om «en klar unntaksregel». Typisk vil rimelighetsbetraktninger knyttet til forsikring på skadelidtes hånd og objektiv egenrisiko (dersom skadelidtes interesser er særlig utsatt for skade eller skaden har rammet særlig store verdier, bør skadelidte selv bære risikoen) kunne tale for lemping. De beste kandidatene vil her kunne relatere vurderingen til generelle adekvansavgrensninger.

Gode kandidater vil få frem at annet punktum også åpner for at staten og kommunes ansvar kan lempes, jf. Rt. 2014 s. 656 (avløpsnett), hvor kommunenes ansvar for ulovlige leieinntekter ble lempet. Førstvoterende fremhever her at det nærmest ville være «utidig» å kreve at kommunen, som også forvalter plan og bygningsloven - erstattet bortfall av ulovlige leieinntekter. De aller beste kandidatene kan tenkes å koble ulovlige leieinntekter til spørsmål om interessevern.

Hvor langt kandidatene går i å redegjøre for innholdet i lempingsvurderingen i § 5-2 vil nok variere. Så lenge besvarelsen totalt sett blir forsvarlig, må det her være rom for individuelle forskjeller.

Til spørsmål 2

Her kan det tenkes en viss variasjonsbredde i besvarelsene, men i en adekvat besvarelse bør kandidatene allerede innledningsvis nevne hvilken avveining det her er tale om: hensynet til skadevolder holdes opp mot skadelidtes behov og hovedregelen om full kompensasjon (reparasjon). Kandidater som kommer med selvstendige og fornuftige betraktninger, bør premieres.

Et naturlig startsted er hovedhensynet bak kravet om full erstatning: Reparasjon, dvs. gjenoppretting av skaden. I rettsteorien forankres gjerne reparasjonshensynet i mer

grunnleggende betraktninger om rimelighet- og rettferdighet. Grunntanken er at den som har voldt skaden, er nærmere til å bære tapet enn den skadelidte. I tilfeller hvor skadevolders økonomi vil bli ødelagt av full erstatningsplikt, og skadevolders utviste skyld er liten, kan behovet for å beskytte skadevolder mot ruinerende ansvar tale for at ansvaret likevel lempes. Hensynet til skadevolders behov kan altså i gitte (særlige) situasjoner prioriteres foran skadelidtes behov for trygghet i form av krav på full erstatning (reparasjon). Samtidig kan skadelidte ha en interesse i at erstatningen settes til et beløp som skadevolder har muligheten til å betale, jf. Rt. 1997 s. 883 (skalle) hvor hensynet til skadevolders betalingsevne og -vilje fremheves som et hensyn for lemping. I slike tilfeller synes utsiktene til hva skadelidte faktisk kan oppnå i form av utbetalt erstatning, iallfall et stykke på vei kunne begrunne at full reparasjon (som da anses som umulig), erstattes med delvis (faktisk mulig) reparasjon. Kandidatene bør få frem at i lys av hovedregelen, bør en utvise varsomhet med å tillegge slike betraktninger for mye vekt. I forarbeidene er det understreket at hva som anses «urimelig» i forhold til skadevolder, må bero på hva som er rimelig i forhold til skadelidte. Denne interesseavveiningen bør kandidatene ha fått tak i: Skadevolders interesse i at hennes økonomi ikke blir helt ødelagt, skal avveies mot skadelidtes krav på trygghet (i form av full erstatning og reparasjon). Gode kandidater bør få frem at lemping innebærer at hensynet til skadevolders interesser prioriteres foran reparasjonshensynet, og at lemping fungerer som en sikkerhetsventil mot et urimelig resultat. I denne sammenhengen kan også reelle hensyn knyttet til resultatets godhet løftes frem: Hensynet til at domstolen skal komme til rettferdige og rimelige resultater, her ved at bestemmelsen sikrer mot urimelig omfattende ansvar.

Kandidatene må videre redegjøre for både pulverisering og prevensjon.

Pulveriseringshensynet relateres til forsikring/forsikringsmulighet, og kandidatene bør her se at (mulig) forsikring på skadevolders hånd taler mot lemping, mens forsikring på skadelidtes hånd kan tale for lemping. Typisk dersom det er tale om et regressoppgjør mellom skadevolder og forsikringssselskap, hvor skadelidte har fått dekket sitt tap gjennom forsikring, se Rt. 2008 s. 1354 NOKAS-vekter (særlig a. 28). Prevensjonshensynet relateres til skadepotensialet og utvist skyld, som hensyn som kan tale mot/utelukke lemping, jf. Rt. 2006 s. 690 Lillestrøm, Rt.2003 s. 1358 psykolog, Rt. 2005 s. 901 bombe og Rt. 2008 s. 1354 NOKAS-vekter. I denne sammenhengen kan gjerne Rt. 1997 s. 883 (skalle) og Rt. 2004 s. 165 (forvirret brannstifter) løftes frem.

Rettferdighets/rimelighetshensyn kan gjerne utgjøre selvstendige hensyn i drøftelsen, men kan gjerne også inngå som en integrert del av redegjørelsen for øvrige hensyn.

Det er helt sentralt at besvarelsen viser at kandidaten har fått tak i skadevolders interesse i at hennes økonomi ikke blir helt ødelagt, skal avveies mot skadelidtes krav på trygghet (i form av full erstatning og reparasjon). Kandidater som kun nevner innholdet i de nevnte hensynene (reparasjon, prevensjon og pulverisering), uten å vise hvordan hensynene gjør seg gjeldene i avveiningen i § 5-2, ligger i grensen for ståkarakter. Tilsvarende gjelder besvarelser som mer skjematisk innebærer en oppramsing av «hensyn mot:» og «hensyn for:» uten at besvarelsen viser forståelse for nevnte avveining.

3. AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Oppgaven berører et tema som av mange studenter oppfattes som mer perifert enn grunnvilkårene for erstatningsansvar og reglene for tapsutmåling. Samtidig vil kandidatene ha god hjelp av ordlyden i skl. § 5-2. Utfordringen for førsteårsstudentene vil i denne oppgaven antakelig være å redegjøre for avveiningen i § 5-2 *i lys av* hensynene reparasjon, prevensjon og pulverisering. Jeg tillater meg å minne om at dette er kandidater som har studert jus i ett semester, og at det er begrenset hva de fleste kandidater behersker; forståelsen av materielle regler og juridisk metode vil ha et umodent preg.

Birgitte Hagland

IV. Avslutning

På tradisjonelt vis har eksamen bestått av en praktikumsdel og en teoridel, med antydte tidsbruk på henholdsvis fire og to timer. Dette bør i utgangspunktet danne grunnlaget for vektingen mellom de to oppgavene, men karaktersettingen må uansett basere seg på en totalvurdering i det enkelte tilfellet.

Avslutningsvis vil jeg benytte anledningen til å minne om at kandidatene vi her står ovenfor kun har studert jus i et semester. Man må derfor ikke stille for høye krav til modenhet eller dybde.

Oslo, 4. desember 2015

Herman Bruserud
Faglig eksamensleder